

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม กรุงเทพฯ
เมื่อค่ำวันที่ ๑๘ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

จิตนี้เป็นธรรมชาติได้ด้วยกัน

...ให้ทำพิธีนั้นพิธีนี้ไม่เอาแล้วเดี๋ยวนี้ หยุดหมด แม้แต่เข้าไปฉันในพระตำหนักก็เหมือนกัน ไม่เกี่ยวกับใครเลย มีพิธีอะไรทำไป เราไปนั่งพิเศษเท่านั้นเอง มีอะไรจัดฉันเสร็จแล้วจะพูดอะไรก็พูด ให้พรย่อๆ แล้วกลับ พระท่านให้เป็นเรื่องของท่านไป ไม่เอาแล้วเดี๋ยวนี้ ไม่เล่นกับอะไร ชี้เกี่ยจูงกับโลก แหมพิธีนั้นพิธีนี้ ยุ่งนั้นยุ่งนี้ มันขวางจะตายแต่เฉยเหมือนไม่ขวาง เพราะมันเคยผ่านอยู่ในหัวใจเรามาพอแล้วสิ่งเหล่านี้ ไม่ใช่มาเกิดในเวลานี้ มันมีมาในหัวใจก็ตัวนี้ ยุ่งภายในแล้วก็ออกไปยุ่งภายนอก แล้วก็มาเผาหัวอกเผากระจายไปหมด มีแต่กิเลสทั้งนั้นไม่มีอะไร จึงว่าพระพุทธรเจ้าทรงสั่งสอนโลก แหมถูกต้องแม่นยำ ไม่มีอะไรผิดเพี้ยนแม้แต่บ่อยเลย สอนลงที่มหาเหตุคือใจดวงเดียว ใจนี้มันกระจายออกไป แผ่ออกไป ให้เราหลงเงามันไปเรื่อย มันแผ่ออกไปไหนนี้หลงเงาตื่นเงามันไปเรื่อย ไม่มีวันเข็ดหลาบอิมพอ ก็คือกิเลสหลอกสัตว์โลกนั้นแหละ

เห็นได้ชัดเวลาขึ้นเวที ถึงได้เห็นชัด นี่มาพูดพอประมาณเฉยๆ นะไม่ได้คุย เพราะธรรมนี้มีเหมือนไม่มี รู้เหมือนไม่รู้ เบาหวัดตลอดเวลา เมื่อถึงกาลเวลาที่จะควรออกมาน้อยแล้วก็ออกเองๆ เมื่อไม่ถึงกาลก็เหมือนไม่มี เงียบไปหมดเลย โลกธาตุนี้คือโลกสมมุติ ใจไม่ใช่สมมุติแล้วมันก็เงียบไปหมดเลย เพราะใจไม่ใช่สมมุติมันก็ไม่ยุ่งเหมือนโลกนี้พูดเกี่ยวกับเรื่องพิธีอย่างนั้นพิธีอย่างนี้ มันเป็นอยู่ในนี้แล้วพิธีของมัน มีอยู่กับหัวใจทุกคนพิธี ออกจากนี้ก็แสดงออกลดตายพิธีนั้นพิธีนี้ เราก็ตนไปดู ประดับตกแต่งอะไรต่ออะไร ดูไปอย่างนั้นแบบเซ่อๆ ซ่าๆ ตกแต่งถ้าจะให้พูดสนุกปากจริงๆ ก็พวกบ้า ว่างั้นเลย มีอะไรมาใส่ตุ้มตามก็แล้วเท่านั้น นี่มีอย่างนั้นแล้วอย่างนี้ เพราะฉะนั้นในงานต่างๆ เราจึงไม่เล่นด้วยทั้งนั้น

เช่นอย่างรับพัดยศที่ไรก็ได้เข้าไปฉันในพระราชวัง หาอุบายออกจนได้ ไม่เข้าเลยสองครั้งแล้วนะ ครั้งล่าสุดชั้นธรรมนี้แหละ ชั้นธรรมนี้หนัก หนักเราก็นัก ลอดไปเลยเพราะเราจะไม่ไป หนักขนาดไหนก็มาซิ ก็รู้อยู่แล้ว เข้าไปอะไรๆ รู้หมดทุกอย่าง เราเคยเข้าเคยออกเหล่านี้อยู่แล้วทำไมจะไม่รู้ เราอยู่สบายเรา เราสบายนี้ ไม่ยุ่งกับอะไร มีหัวใจเท่านั้นพาให้ยุ่งตลอด โลกยุ่งเพราะหัวใจ ที่พระพุทธรเจ้าทรงแสดงลงในใจคือมหาเหตุแหมบึงเลยเทียว คือกิเลสเป็นตัวมหาเหตุครอบธรรมเอาไว้ ไม่ให้ธรรมปรากฏเลย มีแต่

กิเลสเรื่องอำนาจตลอดเวลา ไปที่ไหนจึงมีแต่เรื่องราวยุ่งเหยิงวุ่นวาย หาความสงบไม่ได้ ไม่อยู่ในชาติชั้นวรรณะฐานะใดๆ ทั้งนั้น กิเลสเหี้ยมโหด มันเป็นเจ้าอำนาจครอบหมด ให้ยุ่งด้วยกันหมดนั่นแหละ คนมีคณจน คนโง่คนฉลาด ก็ว่าไปอย่างนั้น กิเลสมันฉลาด เห็นทุกอย่างแล้วครอบไปหมด สิ่งเหล่านี้จึงไม่มีความหมาย กิเลสเหี้ยมโหด จึงเรียกว่ามหาเหตุ

ที่นี้เวลาพระพุทธเจ้าสอนแล้วบอกวิธีการที่จะดับมหาเหตุ ให้เป็นน้ำดับไฟ คือสอนวิธีให้สงบใจ ท่านทั้งหลายยังเข้าใจว่าการอบรมจิตตภาวนาเป็นเรื่องเล็กน้อยอยู่หรือ นี่เป็นเรื่องใหญ่โต จะระงับดับมหาเหตุนี้ได้เพราะจิตตภาวนาเท่านั้น นอกนั้นไม่มี อันนี้เป็นสำคัญมาก นี่ละที่ว่ามหาเหตุ เบื้องต้นมหาเหตุนี้มันจะเป็นพินเป็นไฟ จ่อจิดเข้าไปไม่ได้นะ พอจ่อจิดเข้าไปมันตีนี้หงายเลยๆ เพราะมันรุนแรงมาก จ่อจิดลงไม่ได้ จ่อจิดคือธรรม สติ ธรรม ปัญญาธรรม จ่อลงไปเพื่อจะยับยั้งไม่ให้มันปรุงมันคิดมันวุ่นวายมาก พอจ่อเข้าไปมันตีที่เดียวหงายเลยๆ นี่เบื้องต้นเป็นอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นโลกถึงไม่ยากทำ ไม่ยากกระงับ เพราะพลังของกิเลสมันมากเกินไป ที่จะไปต้านทานมันด้วยฝ่ามือ ที่นี้เวลาท่านบอกวิธีแล้วก็ค่อยทำลงไป ทำลงไปทีแรกมันก็รุนแรง เอา ไม่ถอย ทำลงไปจิตตภาวนาเป็นน้ำดับไฟ ไฟคือกิเลส น้ำคือธรรม เริ่มภาวนาไม่ได้ที่ไหนให้เอาที่นี้ก่อน ตั้งต้นที่จะให้เป็นน้ำดับไฟ เบื้องต้นจิตไม่มีที่ยึดต้องไขว่คว้าตลอดเวลา ไขว่คว้านี้วิ่งตามกิเลสทั้งนั้นนะ ไม่ใช่ไขว่คว้าธรรมดา วิ่งตามกิเลส ที่นี้พอยึดเอาคำบริกรรมเข้าไป ท่านสอนเบื้องต้น แหมถูกต้องเอาเหลือเกิน พระพุทธเจ้าสอน เอาให้ยึดหลัก

เช่นพระพุทธเจ้าให้กำหนดอานาปานสติ นี่ละหลักใจคืออานาปานสติ กำหนดลมหายใจเข้าออก ดูลมเข้า ดูลมออก กระแสของจิตที่กิเลสมันซัดออกไปๆ มันก็ย้อนเข้ามาๆ สู่อานาปานสติ ลมหายใจเข้าออกละเอียดเข้าๆ อารมณ์ทั้งหลายค่อยจางไปๆ นี่หมายถึงพระพุทธเจ้าวันจะได้ตรัสรู้ ที่นี้พวกเรา ท่านสอนมาตั้งแต่อานาปานสติโดยลำดับ ๔๐ ห่องด้วยกัน ล้วนแล้วแต่อธิบายวิธีการระงับดับไฟด้วยน้ำทั้งนั้น ๔๐ คืออธิบายวิธีน้ำดับไฟของจิตตภาวนา ใครถูกจริตนิสัยกับอะไร เช่น มรณัสสติอย่างนี้ก็เป็นธรรมแล้ว พอระลึกถึงความตายมันสะดุ้ง นั่นละยิ่งถูกจริต จะเอาคำบริกรรมใดก็ได้แต่ให้อยู่ที่จิต เอามาบริกรรมที่จิต เช่นมรณัสสติ หรือพุทโธ หรืออัมโม หรือสังโฆ บทใดก็ได้ตามแต่จริตนิสัยชอบ ให้สติตั้งไว้นั้นไม่ให้เคลื่อนจากคำบริกรรม คำบริกรรมให้ติดอยู่กับจิต สติติดอยู่ในนั้นด้วยกัน

อารมณ์ของกิเลสมันจะเกิดขึ้นมาทางสังขาร ความคิดความปรุงต่างๆ นี่เป็นกิเลสที่อยู่ลึกๆ มันดันออกมาให้ยากคิดอยากปรุง อยากรู้อยากเห็น อยากไม่หยุดไม่ถอย นี่คือเรื่องของกิเลสล้วนๆ ทำให้หัวโหยตลอดเวลา แล้วบังคับค่าบริการไวช่องนั้น คือไม่ให้มันปรุงเรื่องกิเลส ให้ปรุงเรื่องธรรมอย่างเดียว เมื่อปรุงเรื่องธรรมหนักเข้าๆ ธรรมมีความเกี่ยวโยงกันเข้าๆ แล้วจิตค่อยสงบลงๆ สังขารของสมุทัยมันปรุงไม่ได้ เรียกว่าจิตสงบ เป็นน้ำดับไฟขั้นเริ่มแรก เป็นอย่างนั้น พอจิตสงบแล้ว เราก็เห็นโทษแห่งความวุ่นวายที่กิเลสก่อขึ้นมาจากสังขารอันนี้ได้โดยลำดับลำดับ

นั่นละเบื้องต้นท่านจึงสอนให้ระงับดับความฟุ้งซ่านของใจที่เรียกว่ามหาเหตุ จะระงับกันลงได้ที่นี้ ถ้าไม่ได้ระงับที่นี้แล้วไม่มีทาง โลกนี้ไม่มีความหมาย ความดับทุกข์ของสัตว์ไม่มี อยู่ที่ไหนอยู่ที่ใดก็มีแต่สร้างกองทุกข์ด้วยอำนาจของกิเลสที่มันแสดงฤทธิ์เดชของมันโดยถ่ายเดียว นี่ไม่มีเครื่องต้านทานมันคือน้ำดับไฟ ได้แก่การระงับจิตด้วยธรรม ที่นี้พอระงับได้จิตจะสงบลง เราต้องเอาจริงเอาจังนะที่แรก ยังมีเวลาว่างๆ ด้วยแล้วตั้งหน้าพีดกันกับมันเลย เช่นค่าบริการ เอา ไม่ให้เปลว มันจะไปไหนวะ

อันนั้น(กิเลส) มันผลัดกันนะจะให้เกิดให้ปรุงดันขึ้นมา ทางนี้ก็บังคับกันไม่ให้มันคิด ให้คิดกับพุทโธอย่างเดียวๆ ต่อไปอันนั้นก็ค่อยสงบ กิเลสสงบเท่านั้นจิตก็สงบเอง เพราะกิเลสพาให้ฟุ้ง พอสงบลงใจก็สบายเลยทันที เกิดความสว่างไสวขึ้นมา สงบเย็น ดีไม่ตีเป็นความแปลกประหลาดอัศจรรย์ขึ้นมาในเวลาที่เราสงบนั้นแล นี่เราได้พื้นฐานแล้ว เราจับอันนี้ไว้ ในวาระต่อไปจะหนักเบาขนาดไหนหลักเกณฑ์เราได้แล้ว เราไม่หนีหลักเกณฑ์ยึดหลักนี้ไว้ให้ดีแล้วจิตก็จะสงบอย่างนั้นเรื่อย ๆ

สงบหลายครั้งหลายหนก็สร้างฐานแห่งความมั่นคงขึ้นมาแก่ตนเอง สงบแต่ละครั้งๆ ท่านเรียกสมณะ เมื่อสงบหลายครั้งเข้าไปก็สร้างฐานแห่งความเชื่อ ความแน่นอนความมั่นคงขึ้นภายในใจ จากนั้นก็เรียกว่าจิตเป็นสมาธิ คือความตั้งมั่นของจิตได้แล้ว นี่ระดับมหาเหตุ ท่านเริ่มให้ดับตั้งแต่นี้ก่อน จากนั้นทุกข์มีเท่าไรจะมาดับที่นี้หมด ดับที่หัวใจไม่ดับที่อื่น ดินฟ้าอากาศแดนมหาสมุทรสุดสาครไม่มีที่เกิดของสุขและทุกข์ มีที่เกิด ณ ใจดวงเดียวนี้เท่านั้น เพราะฉะนั้นจึงต้องระงับลงที่นี้ พอจิตสงบ ทุกอย่างจะสงบมาหมด เพราะจิตเป็นตัวไปวาดภาพหลอกไปกว้างขวางครอบจักรวาล มีแต่ออกจากใจดวงเดียวนี้เท่านั้น พอจิตดวงนี้สงบลง โลกนี้ก็มารวมอยู่ที่นี้ แปลกประหลาดอัศจรรย์จะมาปรากฏที่ใจ ความสุขก็ปรากฏที่ใจ ความทุกข์ก็เห็นโทษกันที่ใจ กิเลสก็เห็นโทษกันที่ใจ เริ่มเห็นเข้าตรงนี้ๆ

นี่ละการภาวนาจึงไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย ศาสดาเป็นพระพุทธรูปเจ้าด้วยการภาวนา สวาก
สงฆ์ สรรณิ คัจฉามิ ของพวกเราเป็นขึ้นมาด้วยการภาวนา นี่เราดำเนินตามนั้นก็เส้นทาง
สายเดียวกัน เพื่อความสงบ เพื่อมรรคผลนิพพาน ก็เจอเข้าไปแบบนั้น ๆ ถึงด้วยกัน นั่น ที่
นี้เวลาเราเจริญจิตใจของเราที่เคยติดเคยดิน จนกระทั่งว่าเป็นสัตว์ไม่มีเจ้าของ มันผาดโผน
โจนทะยาน เพราะอำนาจแห่งธรรมนี้ตีเข้าไปๆ เช่นคำบริกรรมของเราให้หนักมือ เอาจริง
เอาจังกันจริงๆ สติติดแนบเลย ตั้งสติเป็นตายก็ไม่ปล่อยวาง ชัดลงไป สุดท้ายกิเลสก็ยอม
จิตสงบขึ้นมาเย็นขึ้นมา นี้เบื้องต้น

ต่อไปพอได้หลักได้เกณฑ์แล้ว จะยากลำบากขนาดไหนเราก็เคยเห็นผลมาแล้ว มัน
ไม่ได้ถอยนะ ยิ่งหนักมือเข้าไป เอ้า วันนี้มันหนักแบบนี้เราหนักแบบนี้ ที่จะให้ถอยกันไม่มี
มันออกหลายสันพันคมกิเลส ธรรมะก็ออกหลายสันพันคมแก้กันไปโดยลำดับๆ เรื่องพยศ
ของมหาเหตุคือกิเลสนั้นจะสงบไปๆ ธรรมค้อยเรื่องอำนาจขึ้นมาๆ ที่ใจ นีมหาเหตุ
ทางด้านกิเลสก็เป็นมหาเหตุ ทางด้านธรรมะก็เป็นมหาเหตุฝ่ายดับกิเลส ก็สว่างขึ้นมาๆ
นี่ในเบื้องต้นให้ทำอย่างนั้น

แม้จะไม่รู้อย่างนั้นก็ตาม แต่การภาวนานี้มีอานิสงส์มากทีเดียว รู้ไม่รู้จักก็ตามการ
ภาวนานี้มีอานิสงส์มากกว่าทุกประเภทแห่งการบำเพ็ญกุศล ทำไปๆ หลายครั้งหลายหนมัน
มีวันหนึ่งจนได้นั้นแหละเมื่อเราทำไม่หยุด มันจะไปเจอกันจิงๆ กับสิ่งอัศจรรย์ที่เรายังไม่
เคยรู้เคยเห็น จะปรากฏขึ้นที่ใจนี้แล พอได้ปรากฏขึ้นแล้วเป็นเครื่องสะตุใจ ดีไม่ต้อจล
ศรัทธา ความไม่หวั่นไหวในความเชื่อที่เคยรู้เคยเห็นนี้ แสดงขึ้นมาๆ นี่ละการภาวนา จึง
สอนให้พี่น้องทั้งหลายทราบทั่วหน้ากัน

พุทธศาสนาของเราทุกวันนี้ไม่มีการภาวนาแล้วนะ มีแต่การให้ทาน รักษาศีล บวชก็
บวชพอเป็นประเพณี รักษาศีลเท่านั้นเท่านั้น ไม่ทราบว่ารักษาได้หรือไม่ได้ก็ไม่รู้ เอา
ผ้าเหลืองเอาหัวโล้นเป็นประมาทว่าเป็นพระ แต่เรื่องศีลเรื่องธรรมที่อยู่ในพระนั้นจะมีมาก
น้อยเพียงไร อันนี้ดูลำบากมากนะ เพราะกิเลสมันไม่ได้บวชด้วย บวชแต่เรา เอาผ้าเหลือง
มาคลุมเข้าไป โกงนมลงไป กิเลสมันไม่ได้บวชมันก็ฟัดเราอยู่นั้น เสียไปเพราะกิเลส
มากมายกายกอง

ทีนี้ถ้ามีภาวนาเข้าไปแล้วใจจะเริ่มมีหลักๆ รักศีลรักธรรม รักเข้าไปเป็นลำดับ รัก
สงวนประหนึ่งว่าชีวิตนี้ยังไม่มีคุณค่าเท่าศีลเท่าธรรมที่เรารักษาอยู่นั้น ตายก็ตามศีลธรรม
เราบริสุทธิ์แล้วเป็นพอใจ ชีวิตใครไม่รักษาศีลรักษาธรรมก็ตายเหมือนกัน เรารักษาศีล
รักษาธรรม ตายด้วยศีลด้วยธรรมตายไปเถอะ อันนี้ที่มีน้ำหนักให้ทอดอาลัยตายอยากกับ

ความตายในเวลาคับขันจากการภาวนาของเรา มันหากมี ในบางครั้งบางคราวถึงคราวเป็น
 คราวตายเอากันจริงๆ กิเลสไม่ตายเราตาย กิเลสไม่พังเราพังหากมี สำหรับนักรบแล้ว
 เหมือนนักมวยเขาต่อกรกัน ใครก็พืดก็เหวี่ยงเต็มเหนี่ยวที่จะหวังความชนะ

อันนี้กิเลสเมื่อได้ก้าวขึ้นสู่เวทีกันแล้ว เหมือนนักมวยเขาต่อยกัน ไม่มีใครจะยอม
 แพ้กันง่ายๆ ละ กิเลสกับธรรมเมื่อได้เข้าถึงขั้นที่จะชดกันเต็มเหนี่ยวแล้ว ชีวิตจิตใจไม่มี
 ความหมาย เอากันเลยๆ นี่เพราะอำนาจแห่งความเชื่อธรรมที่เราได้บำเพ็ญมา และเคยพืด
 กับกิเลส เคยได้รับความแพ้วความชนะมาเป็นลำดับลำดับแล้วชนะมากขึ้นๆ เท่าไรยังมีแก็
 ใจ ที่จะให้กิเลสชนะนั้นมิได้ๆ ขึ้นแล้วที่นี้ แต่ก่อนมีแพ้วมีชนะ ครั้นหนักเข้าๆ ธรรมะ
 จิตตภาวนา สติก็ดี ปัญญาก็แก็กล้าสามารถ ความอดุสำหรับพยายาม ความอดความทน
 ความสละเป็นสละตาย มาพร้อมกันเลย นี่ละที่มีกำลังมาก กิเลสขาดสะบั้นไปได้

อ้าว กิเลสไม่ขาดเราขาดมีเท่านั้น ให้ถอยกันไม่มี อย่างนี้ก็มึ้นนักภาวนา เป็นขั้นเป็น
 ตอนทีควรจะชดกันขั้นนี้ๆ มีบ่อยๆ สำหรับนักภาวนา ผู้ไม่ภาวนาไม่รู้ หากเป็นอยู่ในใจ
 ความกล้าหาญชาญชัย ความที่จะมูมานะชดให้เต็มเหนี่ยวนี้หากเป็นขั้นภายในใจของผู้
 ปฏิบัติธรรมนั้นแหละ ทีนี้เวลาเราได้ธรรมขึ้นไป จิตใจเรามีกำลังมากขึ้นๆ กิเลสทั้งหลายที่
 เป็นมหาเหตุตัวก่อเหตุก่อเรื่องภายในใจจะสงบลง ธรรมครองใจมากเท่าไรยิ่งมีความสบาย
 เย็น สงบเงียบ กิเลสไม่กวน ทีนี้ก็ยั้งหนักมือเข้าๆ จากนั้นก็มีแต่ธรรมเรื่องอำนาจละทีนี้
 กิเลสอ่อนลงๆ ธรรมเรื่องอำนาจๆ จากนั้นไปแล้วคำว่าแพ้วกิเลสไม่มี มีแต่ตายเท่านั้น คำ
 ว่าแพ้วมิให้มี ถ้าไม่ชนะต้องตาย ถึงขั้นนี้หากเป็นเองของจิตนะ ไม่ใช่เราคาดเราหมาย
 เอาไว้

ถึงขั้นที่กำลังมันพอกันทีที่จะพืดจะเหวี่ยงที่จะถอยไม่ได้แล้วหากมี ถึงขั้นที่ว่ามึจริงๆ
 แล้วนี้หนาแน่นขึ้นไปเรื่อยๆ ทีจะถอยให้กิเลสนี้ไม่มีแล้ว มีแต่ขาดสะบั้นๆ ทีนี้กิเลสอ่อน
 ลงๆ นี่ธรรมเรื่องอำนาจกลายเป็นธรรมอัตโนมัติแล้วทีนี้ นี่ละธรรมเป็นอัตโนมัติ แก็กิเลส
 โดยลำดับลำดับทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะยืนว่าเดินว่านั่งว่านอน เว้นแต่หลับเท่านั้น เป็นเวลาที่พืด
 กับกิเลสตลอดภายในหัวใจ เป็นอยู่ภายในใจ นี่ละผู้นี้เป็นผู้ที่ไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว เห็น
 โทษแห่งวัฏจักรก็เห็นเต็มหัวใจ เห็นคุณค่าของธรรมเครื่องจุดลากให้หลุดพ้นก็เห็นเต็ม
 หัวใจแล้วถอยไม่ได้ จึงหมุนตัวๆ เลย นี่ละธรรมมีอำนาจ

เวลาบำเพ็ญทีแรกก็ลั้มทั้งหงายๆ เมื่อเราฝึกฝนทรมาณไปไม่หยุดไม่ถอยก็เป็
 อย่งที่ว่านี้ เพราะกิเลสเวลาเรามีกำลังมากกว่ามันมันก็อ่อนลง ถ้าเราอมมันตลอดมันก็

เหยียบเราไปตลอด เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติทั้งหลายควรคำนึงถึงธรรมข้อนี้เสมอ อย่าอ่อนแอ อ่อนเปียก ไม่ดีนะ ต้องฝึกต้องฝืนกันตลอดเวลา นี่ละเรื่องภavanaสำคัญมากสำคัญตรงนี้

ที่นี้เรื่องความทุกข์ความทรมานที่กิเลสครอบงำมาทั่วแดนโลกธาตุ มาเผาอยู่ที่หัวอกนี้ แตกกระจายจัดกระจายสงบลงด้วยน้ำดับไฟคือภavana สงบลงๆ ใจนี้สว่างขึ้นมาจ้ำขึ้นมาเป็นแดนแห่งความสุขแล้วที่นี้ แต่ก่อนแดนแห่งความทุกข์นั้นละมากกว่าแดนแห่งความสุข เพราะกิเลสครองใจ ที่นี้พอธรรมครองใจแล้ว แดนแห่งความสุขจะมากขึ้นโดยลำดับ แดนแห่งความทุกข์มีมากมีน้อยปิดออกๆ จนกระทั่งขาดสะบั้นไปหมดภายในจิตใจด้วยอำนาจแห่งธรรมเป็นอัตโนมัติแก้กิเลสโดยลำพังตนเอง จนสุดสิ้นลงไปไม่มีกิเลสเหลือแล้วกระจ่างขึ้นมาภายในใจ นี่เห็นไหมละ กิเลสเป็นของชำระได้ เป็นของแก้ได้ ชักฟอกได้ ให้สะอาดหมดมลทินโดยสิ้นเชิงได้จากหัวใจ ใจกลายเป็นใจที่บริสุทธิ์พุทธโธขึ้นมาดวงเดียวเท่านั้นกระเทือนทั่วพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์

เพราะฉะนั้นพระอรหันต์ท่าน พอตริสฐัธรรมขึ้นมาผางเท่านั้น บรรดาพระพุทธเจ้าหรือท่านผู้บริสุทธิ์ทั้งหลาย เช่นอย่างพระอรหันต์ทั้งหลาย จะเป็นอันเดียวกันเลยทีเดียว ไม่ได้วิงวาทกันว่า นี่พระพุทธเจ้ามีที่พระองค์ พระสงฆ์สาวกมีที่พระองค์ หน้าตาเป็นยังไง ไม่ต้องไปหาหน้าหาตากันแหละ ดูธรรมชาติที่บริสุทธิ์อันเดียวกันแล้วพอหมดกับพระพุทธเจ้าทั้งหลายทุก ๆ พระองค์ นั้นละผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต มาเห็นที่ดวงใจ เรื่องกองทุกข์ทั้งหลายที่กิเลสเผามาตลอดนั้นขาดสะบั้นลงไปหมดแล้วไม่มีอะไรเหลือเลย เหลือแต่บรมสุขเต็มหัวใจที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ แล้ว ท่านก็ให้ชื่ออีกว่ามหาวิมุตติ มหานิพพาน หรือเรียกอีกว่าธรรมธาตุ ทั้งสามนี้เป็นไวพจน์ของกันและกันใช้แทนกันได้ เรียกคำไหนก็เป็นอันเดียวกันนั้นแหละ

นี่ใจดวงนี้ตายไหมท่านทั้งหลายฟังไหม ใจดวงนี้แหละที่โลกกิเลสมันครอบงำหัวใจ การเกิดตายๆ ไม่มีใครที่จะมากนักน้อยต่างกันในบรรดาเราๆ ท่านๆ ตลอดสัตว์ทั่วไป ว่าใครเกิดมากน้อยขนาดไหน ก็ภพก็ชาติ อย่ามาแข่งขันกันๆ มันเกิดมาก็กัปก็กัลป์ ตายก็กัปก็กัลป์ในภพชาติน้อยใหญ่ต่างๆ กัน ตามอำนาจของกรรมดีชั่วหมุนไปเวียนมา เมื่อยังไม่ถึงช่องที่จะออกให้หลุดพ้นได้ มันก็หมุนกันอยู่อย่างนี้ ภพเขาภพเราพอๆ กันจึงแข่งกันไม่ได้ ที่นี้มันก็เห็นหมด มีแต่กิเลสเท่านั้นสร้างภพสร้างชาติ สร้างความทุกข์ทรมานให้สัตว์ทั้งหลาย ใจดวงนี้ให้ตายไม่ตาย ไปเกิดในภพใดๆ มีแต่บาปแต่กรรมกิเลสพาให้หมุนไปเกิดๆ ถ้าผู้มีบุญมีกุศลก็ไปเกิดในทางดี ผู้มีบาปก็ไปเกิดในทางชั่ว ทั้งสองนี้เป็นผู้หมุนจิตใจไป

ใจนั้นไม่เคยตายแต่ถูกหมุนไปตลอดเวลา ตกนรกหมกไหม้ตั้งกั๊กกั๊กกั๊กป้กั๊กจะ
 พ้นขึ้นมาได้ ก็ยอมรับทุกข์ ทุกข์ขนาดไหนยอมรับทั้งนั้น แต่ให้ใจฉิบหายนี้ไม่มีฉิบหาย
 แล้วก็ผ่านพ้นขึ้นมาได้เพราะโลกนี้เป็นโลกสมมุติ ถึงจะนานแสนนานก็ค่อยเปลี่ยนแปลง
 กันมาตามกาลเวลาของมันนั่นแหละ เปลี่ยนเร็วเปลี่ยนช้าเปลี่ยนมา เปลี่ยนมาจนได้
 จนกระทั่งถึงพลิกตัวเป็นคนดีบำเพ็ญกองการกุศลบุญญา ที่นี้กลายเป็นความดีหนุนจิตใจ
 แล้วที่นี้ เมื่อกลายเป็นความดีหนุนจิตใจแล้วหนุนขึ้น ๆ ด้วยอำนาจแห่งความดี มีแก้ไขที่จะ
 บำเพ็ญตนเองโดยลำดับลำดับตา เอาจนกระทั่งหลุดพ้นไปได้ถึงวิมุตติพระนิพพาน

เมื่อถึงนั้นแล้วจิตดวงนี้สูญไหม พิสูจน์ด้วยจิตตภาวนามันถึงชัดเจนมากนะ
 พระพุทธเจ้าก็พิสูจน์ด้วยภาวนา จึงได้ทรงแสดงแก่สัตว์ทั้งหลายว่า ปุพเพนิวาสานุสสติ
 ญาณ พระองค์เองทรงระลึกชาติถอยหลังได้กั๊กกั๊กกั๊กป้ เรื่องเกิดเรื่องตายเหมือนสัตว์ทั่ว ๆ
 ไป จตุปปาตญาณ ทรงเล็งญาณดูความเกิดของสัตว์ทั้งหลายก็แบบเดียวกัน ๆ ทั้งสองนี้
 เป็นมาจากไหน เป็นมาจาก อวิชชาปุจฺจยา สงฺขารา ปัจจยาการ ท่านจึงค้นเข้าไปหา
 ต้นเหตุของมันนี้ เมื่อค้นเข้าไปรื้อถอนต้นเหตุนี้ออกหมดแล้ว อวิชชาดับเป็นนิโรธขึ้นมา
 โดยสิ้นเชิง ตรัสรู้ขึ้นมา ที่นี้เป็นธรรมดาตุลัน ๆ จิตดวงนี้ แล้วฉิบหายไหมละธรรมดาตุ

นิพพานเพียงจะหมายถึงอะไร ก็หมายถึงธรรมดาอันนี้ทั้งนั้น พระพุทธเจ้าทุก ๆ
 พระองค์ สาวกทั้งหลายทุก ๆ องค์ กำหนดไม่ได้เลยว่ามีมากมีน้อยเพียงไร น้ำมหาสมุทร
 ทะเลหลวงกว้างแสนกว้างยังกำหนดได้นะ บรรดาพระพุทธเจ้าทั้งหลายและสาวกทั้งหลาย
 ที่กลายเป็นธรรมดาตุนี้ยังกว้างครอบโลกธาตุไปอีก นี่สูญไหม นี่ละที่ท่านว่าธรรมมีอยู่ ๆ
 คือ ธรรมดาตุนี้แหละ ออกจากจิตที่บริสุทธิ์ กลายเป็นธรรมดาตุขึ้นมาครอบโลกธาตุ ที่ท่าน
 ว่าธรรมมีอยู่

เวลาเรามาปฏิบัติก็เดินตามทางสายนี้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่มีพระพุทธเจ้าแต่ละ
 พระองค์มาแนะนำสั่งสอน หรือครูบาอาจารย์สอน ชี้แนวทางไปตามกัน ก็ค่อยบำเพ็ญไป
 ตาม ๆ ก็เดินไปเรื่อย ๆ จนถึงธรรมดาตุเหมือนกัน นี่ละธรรมดาตุไม่ใช่ของสูญ ธรรมดาตุ
 ไม่ใช่ของฉิบหาย นี่ละถึงที่สุดแล้วที่นี้จิตดวงนี้นะ ที่ไปตกนรกอเวจีก็ภพก็ชาติก็กั๊กกั๊กกั๊กป้
 ก็ยังต้องหมุนกลับไปกลับมาตามโลกอนิจจัง จนกระทั่งถึงธรรมดาตุ พอถึงธรรมดาตุแล้ว
 ท่านเรียกว่านิพพานเที่ยง ถึงที่นั่นแล้วหมดสมมุติ จึงไม่มีอะไรแปรปรวน อนิจจัง ทุกข์
 อนตฺตา ไม่มีในธรรมดาตุ ไม่มีในจิตของท่านผู้บริสุทธิ์ นี่แหละเรียกธรรมดาตุ สูญไหมละ
 พิจารณาให้ดี

จิตของเราสามารถจะเป็นธรรมชาติได้ด้วยกัน เพราะไม่เคยสูญ แต่เวลานี้ถูกครอบงำอยู่ด้วยบาปด้วยกรรมด้วยกิเลสตัณหา เอากิเลสนี้พุดก่อน มันจึงพาให้วกเวียนเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างนี้ตลอด ให้พากันสร้างความดีซึ่งเป็นการชำระล้างความชั่วทั้งหลาย แล้วตัดกายวาจาใจของตนให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ดีตามทางของศาสนา โอวาทคำสั่งสอนของท่านอย่าฝ้ออย่าฝืน คำสอนนั้นคือองค์ศาสนา และพระวินัย เช่นศีลก็คือองค์ศาสนา ธรรมก็คือองค์ศาสนา ให้ปฏิบัติตามแนวทางของศาสนา เราจะมีศาสนาติดจิตติดใจเราไป ด้วยการให้ทาน รักษาศีล เจริญเมตตาภาวนา มีศาสนาติดตัวไป ความแคล้วคลาดปลอดภัยก็มีประจำใจเรา จากนั้นไปก็ก้าวๆ ขึ้นถึงธรรมชาติด้วยกัน พอถึงนั้นแล้วสิ้นสมมุติ เรียกว่านิพพานเที่ยง คือธรรมชาติอันนี้เอง ให้พากันจำเอาไว้

การที่นำมาพุดเหล่านี้เราไม่ได้พุดด้วยความดันเดา เราพุดมาตั้งแต่วิธีการเบื้องต้นในภพในชาติปัจจุบันที่บวชเข้ามาเป็นพระ เฉพาะอย่างยิ่งเวลาออกปฏิบัติ ออกปฏิบัตินี้ตั้งหน้าตั้งตาที่จะทำตัวให้หลุดพ้นโดยตรง หลังจากได้ฟังเทศน์ของพ่อแม่ครูจารย์มั่นแล้วถึงใจ ถึงใจแล้วทุกอย่างก็ถึงทุกอย่าง เพราะเชื่อมรรคผลนิพพานเชื่ออย่างเต็มใจ แล้วก็เชื่อในเรื่องความพากเพียร จะเอาให้เต็มเหนี่ยว ชัดกันๆ ตั้งหน้าขนาดนั้นแล้ว เข้าไปภาวนาอยู่บนภูเขา กิเลสยังฟาดล้มทั้งหงายๆ น้ำตาร่วงเราลืมเมื่อไร นี่ละเวลากิเลสกระแสมัน เขียวมันเขียวอย่างนี้เอง หงายออกๆ ลูไม่ถอยๆ สุดท้ายก็ก้าวขึ้นมาอย่างนี้ๆ เพราะความพากเพียร ความพยายาม ไม่ใช่ความถอยหลังแล้วยอมแพ้ให้กิเลสไม่ต้องฝืน

ไม่มีอะไรรักยิ่งกว่าตัวของเรารักเรา นตฺธิ อตฺตสมฺมิ เปมฺมิ ความรักอื่นเสมอด้วยตนไม่มี ท่านบอก สัตว์ก็รักตน บุคคลก็รักตน คือรักตัวเองนั่นแหละเป็นสำคัญ จงอย่าปล่อยไปในทางที่ผิดมันจะมาทำลายตนเอง คำว่ารักตนก็คือให้สงวนความดีงามทั้งหลายเข้าสู่ตน ให้เชื่อธรรมของพระพุทธเจ้า ได้นำมาแสดงนี้ออกจากชั้นเวทิมมาแล้ว เอาปัจจุบันนี้เลยมาสอน ว่านั่นเถอะ พระพุทธเจ้าเป็นยังไงก็เป็นหลักธรรมะปัจจุบันอันถูกต้องแบบเดียวกันนี้แลมาบำเพ็ญ พระองค์ทรงเจริญอานาปานสติ เจริญอะไรก็คือธรรมเพื่อก้าวเข้าสู่มรรคผลนิพพานเหมือนกัน มีแต่ก้าวไม่หยุดไม่ถอย

จิตตั้งแต่มันหยาบมันเป็นอย่างนี้ ฝึกฝนทรมานกันยังไงๆ เรื่อยมา จนกระทั่งธรรมได้เกิดและปรากฏขึ้นมีกำลังวังชา กลายเป็นธรรมอัตโนมัติ แก้กิเลสเป็นอัตโนมัติไปโดยลำดับ จนกิเลสสิ้นซากลงไปไม่มีเหลือเลย จากเวทินี้แหละ ที่ได้นำมาสอนพี่น้องทั้งหลายสอนอย่างไม่สะทกสะท้าน ถอดเอาความจริงมาสอน ตั้งแต่หยาบขั้นหงายหมาๆ ก็สอนฟาดจนกระทั่งโลกธาตุหวั่นไหวเลยก็ได้เอามาสอนทั้งหมด ออกจากเวทินี้ทั้งนั้น เรียงลำดับ

ของจิตตั้งแต่หยาบ ๆ ถึงชั้นละเอียด ละเอียดสุด วิมุตติพ้นไปในหัวใจนี้ ก็ได้นำมาสอน ให้เป็นที่ตายใจได้

เราสอนไม่ได้สอนด้วยความสงสัย สอนด้วยความแม่นยำตายใจทุกอย่าง ไม่มีอะไรสงสัยเลย เพราะฉะนั้นจึงขอให้พากันลงใจในการปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้า นี้ถูกต้องแม่นยำแล้ว อย่าไปหาคว้าโน้นคว้านี้ พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เลิศเลอสุดยอดแล้ว ถ้าคว้าโน้นคว้านี้ผิดทั้งนั้น ให้ยึดนี้เป็นหลักเป็นเกณฑ์ ความสุขความเจริญในตัวของเรา และภพชาติของเราจะเป็นไปโดยลำดับลำดับ จนกระทั่งถึงความสิ้นทุกข์ได้เพราะอำนาจแห่งธรรมคำสอนที่ถูกต้องดีงามของพระพุทธเจ้าสอนไว้แน่ เอาละการแสดงธรรมก็รู้สึกว่าจะเห็นดีเห็นชอบ เท่านั้นที่พอ เห็นอยู่

....เออ ท่านปัญญาวัฑโฒ ที่วัดป่าบ้านตาด ได้ละชั้นธัมมไปแล้วตั้งแต่เมื่อเช้านี้ ดูเหมือนตอน ๘ โมงครึ่งมั้ง เสียไปแล้ว พอตีตอน ๘ โมงครึ่ง เราได้สั่งเสียไว้ทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว เพราะก่อนจะมาก็ทราบอาการแล้วจะไม่ไหว จวนเต็มที่แล้ว ที่นี้วันเวลาของเราที่จะมานี้มันก็กำหนดตายตัวไว้แล้วเคลื่อนไม่ได้ ผู้เป็นก็เป็น ผู้ตายก็ตาย จะว่าไปทำงานคนละหน้าที่ เราก็คงมาหน้าที่ของเรา ท่านก็ตายตามหน้าที่ของท่าน ก็เท่านั้นเอง ทุกอย่างสั่งไว้เรียบร้อยหมดเลย

ท่านปัญญาได้ทำประโยชน์ให้วัดป่าบ้านตาดมากมายนะ เพราะเป็นช่าง เป็นช่างได้ทุกแบบท่านปัญญา ถ้ามตรงไหนไม่มีอันเลย ไม่ว่าเครื่องยนต์กลไกอะไรทำเป็นหมด รถไฟ เรือเหาะเรือบิน ทำเป็นหมด จนกระทั่งจรวดดาวเทียม เราถามว่าทำได้ไหม ทำได้ ท่านว่า แต่ว่าสิ่งเหล่านี้คนต้องจำนวนมากมายที่จะทำ คนเดียวทำไม่สำเร็จ ท่านก็มีทางออกของท่าน เราถามไปตรงไหนนี้ไม่มีอันมีอันนะ ท่านรู้หมด เขาเรียกว่าวิศวปรมาณู หรืออะไร เพราะฉะนั้นท่านจึงเก่งทุกด้านทุกทาง แม้ที่สูตรถยนต์เข้าไปในวัด ไปตายอยู่ในวัด ท่านก็แก้ไข รถเข้าไปในวัด ไปตายในวัดออกไม่ได้ ท่านก็แก้ไขได้ ไล่ออกจากวัดไป ท่านเก่งหมดเรื่องนาฬิกา นาฬิกา พวกเทพพวกวิฑูเหล่านี้ทำเป็นหมด อยู่ในวัดท่านแก้ไขทั้งนั้น ท่านเก่งมากทุกอย่าง จึงว่าท่านทำประโยชน์ให้วัดมากมาย

แล้วก็ยังมีส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือเป็นสื่อทางอันดีงามสำหรับชาวเมืองนอก เขา มาเขาก็มาอาศัยท่านปัญญาเป็นผู้คอยแนะนำสั่งสอนเป็นลำดับลำดับมา ท่านปัญญาตายไปก็ขาดประโยชน์อันนี้ สำคัญอันหนึ่ง สำหรับทางวัดก็ไม่ค่อยมีอะไรแหละ มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยท่านเป็นบางกาลเวลา ทุกวันนี้ก็ไม่ค่อยมีอะไรแหละในวัด แต่เรื่องอุปาย

แนะนำสั่งสอนบรรดาพระต่างชาติที่เข้ามา จะต้องมาถึงท่านปัญญาก่อน ทุกสิ่งทุกอย่าง ท่านปัญญาละเอียดลอดี การแนะนำสั่งสอนก็ถูกต้อง

เวลาท่านดับจิตก็สงบเงียบไป ว่างั้น พระเล่าให้ฟัง นี่สมชื่อสมนามกับพระปฏิบัติจิตของตัวเอง ท่านปัญญาก็ได้อยู่ไม่มีที่ต่องติ เวลาจะดับก็ไปด้วยความสงบเงียบเลย พระท่านโทรมาบอกตั้งแต่เช้า พอสิ้นลมก็โทรมาเลย เราก็อทราบแล้วอย่างนี้ เราได้สั่งไว้หมดแล้วไม่มีปัญหาอะไร ให้จัดโดยสมบูรณ์ตามที่เราสั่งไว้แล้ว เวลาเรากลับไปก็เป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่เราจะพาดำเนิน

ท่านได้หลักใจจริง ๆ แทะท่านปัญญาจากพุทธศาสนาไม่สงสัย ถึงขนาดท่านยังพูดเอง พูดแบบไม่ลำเอียงให้เราฟังต่อปากต่อคำกันว่าท่านเสียชีวิต ท่านว่าอย่างนั้นนะ ถ้าพูดถึงเรื่องทางความฉลาดแล้วก็ให้ว่าฝรั่งนี่ฉลาด แต่ทางธรรมนี่ฝรั่งโง่ ว่างั้นนะ คือพุทธศาสนานี้เป็นศาสนาที่เลิศเลอ พวกฝรั่งไม่ค่อยเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงว่าดีอันหนึ่งก็มาเสียอันหนึ่ง แล้วท่านก็ฉลาดดีนะ อันนี้มันก็เป็นกรรมของสัตว์ แนะนำท่านว่า นำฟังนะท่านพูดคือทางฉลาดฉลาดไปทางโลกทางสงสาร ทางวิญญูเสีย ให้ฉลาดมาทางธรรมนี่ไม่ฉลาด โง่เสียตอนนี้ จากนั้นท่านก็สรุปว่าคงเป็นกรรมของสัตว์นั้นแหละ ท่านว่า มันก็ถูกต้องหมดใช้ใหม่ละ

เราจะถือเรื่องความฉลาดภายนอกมาวัดไม่ได้นะเรื่องธรรม ธรรมเป็นอันหนึ่ง กิเลสเป็นอันหนึ่งต่างหาก ท่านพูดเองนะ ท่านเสียชีวิตอยากให้ฝรั่งที่ว่าฉลาด ๆ หันเข้ามาปฏิบัติทางพุทธศาสนา ทางด้านจิตตภาวนาบ้าง แล้วฝรั่งจะทำประโยชน์ได้มากมายทีเดียว ว่างั้นนะ ถูกต้อง แต่นี่มันก็เป็นอย่างว่านั่นแหละ มันไม่มาสนใจเสีย โง่ไปทางหนึ่งเสีย แล้วท่านก็สรุปว่า อันนี้ก็คงเป็นกรรมของสัตว์นั้นแหละ เราก็อหมดทำ ท่านพูดฉลาดดีนะ ท่านปัญญาท่านพูดฉลาดดี

ท่านสุขุมมากท่านปัญญา ไม่มีที่ต่องติ ตั้งแต่วันมาอยู่กับเราไม่เคยได้ดูเลยนะ ไม่มีเรียบ สุขุมมาตลอด ฉลาดมาตลอด พวกชาวเมืองนอกมาก็อาศัยท่านชี้แนะ ๆ พอท่านเสียไปก็จะเสียประโยชน์ไปทางหนึ่งเหมือนกัน อายุท่าน ๗๙ เกือบ ๘๐ นะ

รับฟังรับชมถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th

และทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทางอุดร FM 103.25 MHz

และทางสถานีวิทยุกระจายเสียงจากสวนแสงธรรม FM 103.25 MHz